

Vladimir Huzjan

Slovenci u Varaždinu tijekom 1941. i 1942. godine

U hrvatskoj historiografiji malo se pisalo o progonu Slovenaca i prisilnom preseljenju na područje Nezavisne Države Hrvatske (NDH) tijekom II. svjetskog rata. Tek na nekoliko mjestu spominje se situacija u Varaždinu. U ovome radu po prvi puta je prikazan identitet 167 osoba koji su od 13. studenoga 1941. do 13. lipnja 1942. primili zavičajnost Grada Varaždina kao jamstvo sigurnosti. Radilo se o pojedincima i cijelim obiteljima, a u prilogu članka je tablica s podacima. Analiza podataka je pokazala da je većina Slovenaca kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina živjela prije početka II. svjetskog rata na području grada ili njegove najbliže okolice i bili su zaposleni u javnim ili privatnim službama. U tablici je za svaku osobu, gdje je to bilo moguće odrediti, navedeno od kada točno boravi u Varaždinu. Za manji broj osoba je utvrđeno da su protjerani civili iz Slovenije kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina.

Ključne riječi: Varaždin, Slovenci u Hrvatskoj, Nezavisna Država Hrvatska, NDH.

Slovenes in Varaždin during 1941 and 1942

In Croatian historiography not much has been written about the persecution of Slovenes and forced expatriation to the territory of the Independent State of Croatia during the World War II. The situation in Varaždin has been mentioned only by few sources. For the first time this paper lists 167 individuals and entire families who were provided with the domicile of the Town of Varaždin as the warranty of safety from the 13 November 1941 to the 13 June 1942. The analysis showed that the majority of the Slovenes, who were provided with the domicile, had lived in the town area or its immediate surroundings and worked in public or private sectors before the beginning of the World War II. For almost every person, the data on the exact time of stay was obtained and presented. It was determined that only a small number of civilians was forcibly displaced from Slovenia and provided with the domicile of the Town of Varaždin.

Keywords: Varaždin, Slovenes in Croatia, Independent State of Croatia, NDH.

Correspondence address: Vladimir Huzjan, Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti / Institute for Scientific Work of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Vladimira Nazora 14, 42000 Varaždin, Croatia, e-mail: vhuzjan@gmail.com.

Slovenci v Varaždinu v letih 1941 in 1942

V hrvaški historiografiji se je malo pisalo o pregonu Slovencev in prisilnih migracijah na območje Neodvisne države Hrvaške (NDH) tekom II. svetovne vojne. O Varaždinu se v tem kontekstu govorji komaj na nekaj mestih. V članku je prvič prikazana identiteta 167 oseb, ki so kot jamstvo varnosti med 13. novembrom 1941 in 13. junijem 1942 prejeli domovinsko pravico na območju Mesta Varaždin. Šlo je tako za posameznike kot tudi za celotne družine, o čemer priča seznam v prilogi. Analiza podatkov je pokazala, da je večina Slovencev, katerim je bilo podeljeno jamstvo varnosti, izhajala iz Varaždina ali njegove okolice, zaposleni pa so bili v raznih javnih in zasebnih službah oziroma podjetjih. Za vsako osebo je navedeno tudi točno obdobje bivanja. Le za manjši del oseb je bilo ugotovljeno, da so bili pregnanci z območja Slovenije, in jim je bila v ta namen podeljena domovinska pravica Mesta Varaždin.

Ključne besede: Varaždin, Slovenci na Hrvaskem, Neodvisna država Hrvaška, NDH

1. Uvod i metodologija istraživanja

Prema zadnjem popisu stanovništva u Republici Hrvatskoj 2011. (Državni zavod za statistiku 2011a, 2011b), na području Varaždinske županije živjelo je 496 osoba Slovenske nacionalnosti ili 0,28 posto ukupnog stanovništva županije što ih stavlja na treće mjesto zastupljenosti nacionalnih manjina (iza Roma i Srba). Prema istom popisu na području Grada Varaždina živjelo je 124 osoba Slovenske nacionalnosti ili 0,26 posto ukupnog stanovništva grada što ih i ovdje stavlja na treće mjesto zastupljenosti nacionalnih manjina (iza Srba i Albancaca). Taj broj je manji od broja u ranijim popisima, primjerice 2001., kad je broj Slovenaca iznosio 562 (Josipović & Kržišnik-Bukić 2010, 65). U okviru Varaždinske županije općina Cestica ima najveći udio Slovenaca (3,05 posto 2011. i 3,33 posto 2001. godine) i jedina je općina s više od 3 postotnim udjelom Slovenaca u Hrvatskoj (Josipović & Kržišnik-Bukić 2010, 64, 71). Brigu o zaštiti identiteta i promociji kulturnog nasljeđa Slovenaca na području Varaždinske županije vrši Slovensko kulturno društvo Nagelj iz Varaždina.¹ U vrijeme pisanja ovog rada, Društvo okuplja 70-ak članova, većinom s područja grada Varaždina i općine Cestica, a njihov rad obuhvaća aktivnosti za Prešernov dan, okupljanje oko Slovenske lipe, predstavljanje slovenske kulture na Dan manjina kao i rad s učenicima Varaždinske županije koji uče slovenski jezik.

Današnja etnička granica između Hrvata i Slovenaca jedna je od najmirnijih u Europskoj povijesti, a višestoljetni zajednički život bez podjela omogućio je stvaranje čvrstih društveno-kulturno-gospodarskih veza. Pogranično područje ostalo je tijekom vremena jamac daljnog povezivanja, a jezična razumljivost i gospodarski razvoj Varaždina bili su poticaj za doseljavanje. Pisci, učitelji, svećenici, vojnici i drugi pojedinci podrijetlom iz susjedne Štajerske, ostavili su u Varaždinu značajan trag poput ljetopisca i vjerskog pisca Antona Vramca²

(1538.–1588.), ljekarnika Sebastijana Gruebnera, pisca i povjesničara Janeza Trdine (1830.–1905.), kipara Franca Krištofa Reissa (1711.), gimnazijskih profesora Matije Valjavca (1831.–1897.) i Sebastijana Žepića (1829.–1883.), pedagoških i nakladnika Bartola Francelja (1821.–1889.) i drugih (Josipović & Škiljan 2014).

S obzirom na broj Slovenaca koji je živio u Varaždinu prije početka II. svjetskog rata potrebno je referirati se na dva međuratna popisa stanovništva u Kraljevini SHS/ Jugoslaviji. U njima nije postojalo pitanje o nacionalnosti, već o vjeroispovijesti i materinskom jeziku, a kada su stigli rezultati u jednom stupcu bili su navedeni govornici hrvatskog, slovenskog, makedonskog i srpskog jezika (Varaždinske novosti 1931). Prema prvom popisu iz 1921., na području kotara Varaždin živjelo je 938 stanovnika kojima je slovenski jezik bio materinji, a 1931. njih 830. Na području Grada Varaždina, prema prvom popisu iz 1921., živjelo je 699 stanovnika kojima je slovenski jezik bio materinji, a 1931. njih 587. (HDA 1; HDA 2). Pri tom valja podvući da su Slovenci upravo po popisu iz 1931. godine dosegli najveću brojčanost u Hrvatskoj, otkako se bilježi etnička ili jezična pripadnost (Josipović 2012).

Nakon okupacije slovenskog nacionalnog prostora u II. svjetskom ratu, započeo je u drugom dijelu 1941. proces prisilnog iseljavanja dijela Slovenaca s okupiranog područja današnje Slovenije (Goldstein 2006; Karakaš Obradov 2011; Škiljan 2014). Odlukom Ministarstva unutarnjih poslova Nezavisne Države Hrvatske (dalje NDH) od 11. listopada 1941. Slovencima je bilo zabranjeno useljavanje u grad Zagreb i okolicu kao i u pogranična mjesta poput Samobora ili Klanjca.³ S obzirom na ograničenja dio Slovenaca tražio je zavičajnost Grada Varaždina kao jamstvo sigurnosti. U tom smislu, u ovom radu se govori o pravnom položaju Slovenaca u Varaždinu u prvim godinama postojanja NDH, odnosno da nisu bili izbjeglice, osim par izuzetaka, već najvećim djelom domicilno stanovništvo (Klasinc 1983; Vrbnjak 2006; Škafar 2001; Hozjan 2002; Golec 2009; Hozjan 2016). S obzirom na to da im je zavičajnost/mjesto prebivanja u Sloveniji okupirala njemačka vojska i priključila njemačkoj državi, Slovenci u Varaždinu prijavili su se lokalnim vlastima za dobivanje službenih dokumenata koji su im jamčili sigurnost.

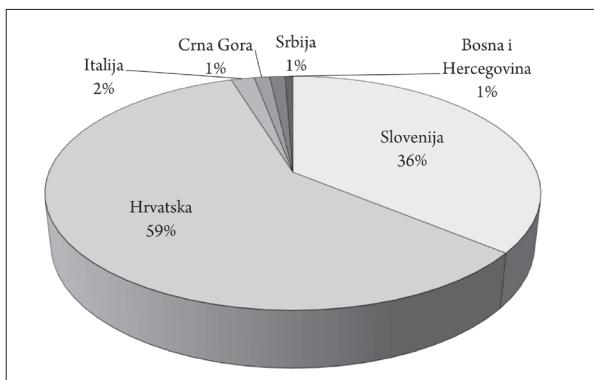
Da bi odgovorili na pitanje, kako je teklo dobivanje odgovarajućih papira i dokumenata i kakvo je značenje imao cijelokupan proces useljavanja Slovenaca tijekom prvih godina velikog ratnog sukoba na socijalnu i demografsku sliku područja Grada Varaždina, po prvi put analiziramo Iskaz useljenika Slovenaca koji su dobili zavičajnost grada Varaždina (Prilog) te izvorne dokumente iz Državnog arhiva u Varaždinu, takozvane Opće spise Gradskog poglavarstva Varaždin za 1941. i 1942. godinu. Spisi nisu tematski grupirani već se nalaze pomiješani s ostalima u više kutija, tako da je bilo potrebno izuzetno puno vremena za sređivanje građe i grupiranje zahtjeva. Samome obrascu zahtjeva, odnosno Zamolbe osobe za primanje u zavičajnost Grada Varaždina, priložen je čitav niz drugih dokumenata koji zahtjev opravdavaju, poput domovnice, krsnog ili vjen-

čanog lista. Sam postupak je izgledao ovako: osoba bi predala zahtjev s pratećom dokumentacijom te platila taksu. Zatim bi od Župske redarstvene oblasti primila Uredovnu potvrdu o zaprimljenom zahtjevu, a na kraju postupka Grad bi donio Odluku o utvrđivanju zavičajnosti koju je potpisao gradonačelnik Slavko Medvedović.⁴ Nakon toga, osobni podaci unijeti su u Imenik zavičajnika.⁵

2. Historiografski osvrt prisilnoga useljavanja

O prisilnom useljavanju Slovenaca u NDH pisao je npr. Filip Škiljan u svojoj monografiji Organizirana prisilna iseljavanja Srba iz NDH s posebnim poglavljem: Kolonizacija Slovenaca na imanja iseljenih Srba u kojem je detaljno opisao spomenute procese (Škiljan 2014, 278–299). Isti autor je s Aleksandrom Vukićem objavio i rad Migracije Slovenaca na područje sjeverozapadne Hrvatske (Varaždinska i Krapinsko-zagorska županija) u kojem navodi da je na području Varaždina u vrijeme II. svjetskog rata primljeno 160 Slovenaca. (Škiljan & Vukić 2015, 178). Od drugih, napose slovenskih autora, koji su se bavili generalnim pitanjem iseljavanja (Ferenc 1993) ili regionalnim – npr. iseljavanje na područje Osijeka (Riman 2016), valja istaći i Vladimira Šadeka koji je u svom radu pod nazivom Postupanje ustaškog režima s imovinom Židova i Srba u kotarima Koprivnica i Đurđevac (1941.–1942.) naveo da su prognane Slovence vlasti NDH u sjeverozapadnoj Hrvatskoj naseljavale u domove protjeranih Srba (Šadek 2015, 11). To se naravno ne odnosi na one Slovence koji su, kako ćemo vidjeti kasnije, već živjeli na području Grada Varaždina i koji su u odnosu na useljenike bili u većini (Slika 1).

Slika 1: Države rođenja Slovenaca kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina

Izvor: DAVŽ, GPV OS 1942., kut. 52, br. 8.972/1942.

Prema Odredbi o stjecanju zavičajnog prava osoba iz bivše Slovenije, kako se navodi u službenim dokumentima, od 11. studenoga 1941. Grad Varaždin bio je dužan dati potvrdu o zavičajnosti. Deklarativno: "Sve državne vlasti moraju

se u najkraćem roku pobrinuti za još nemanještene useljenike Slovence da budu odmah zaposleni, nastanjeni i omogućeni za daljnji samostalni život”, no rijetko je ta odredba poštivana.⁶ Useljenici nisu smjeli odbiti posao, ali je isto tako NDH morala kontrolirati zakonsku isplatu plaće. Onaj tko odbije posao ukinut će mu se prehrana i bit će prijavljen. Prema odredbi Vlade NDH useljenim Slovincima moglo se besplatno dati i najpotrebnije pokućstvo, obuća i odjeća, ali samo ono koje su vlasti zaplijenile, najčešće Židovima i Srbima. Namirnica i potrepština je također nedostajalo, a zapošljavanje je bilo povremeno.

Predstojništvo gradskog redarstva predalo je Gradu 11. srpnja 1941. Upute o useljavanju i smještaju Slovenaca. Prema njima – za sve koji stignu treba osigurati prolazna sabirališta u javnim zgradama, a oni koji imaju stručno znanje treba odmah zaposliti. Nakon popisa, izbjeglice treba smjestiti na ispravnjena imanja:

/.../ mjesno stanovništvo treba psihološki pripraviti na dolazak useljenika tako, da se istima već unaprijed osigura pristojan postupak i susretljivost od strane starosjedilaca jer su doseljenici dolaskom postali pripadnici Nezavisne Države Hrvatske. Na svaki način mora se spriječiti svaki ispad protiv useljenika i zato valja starosjediocima razjasniti da je njihov dolazak u interesu Države Hrvatske, hrvatskoga naroda, te da se takovo susretanje useljenika zahtjeva sa najvišega mjesta (DAVŽ, GPV PS 1941., br. 76/1941).

Nedugo zatim Ministarstvo unutarnjih poslova NDH je odredilo da se za smještaj Slovenaca moraju osigurati sva sela osim njemačkih.⁷

U Varaždinu tijekom 1941. jedine gradske novine pod nazivom Hrvatsko jedinstvo. Ustaško glasilo za Veliku župu Zagorje nisu izvještavale o dolasku Slovenaca, ali su povremeno objavile komentare poput: “Stanovništvo grada Varaždina silno se povećalo. Primili smo izbjeglice iz Medjimurja i Slovenije /.../. (Hrvatsko jedinstvo 1942). Ili negativni propagandni komentar:

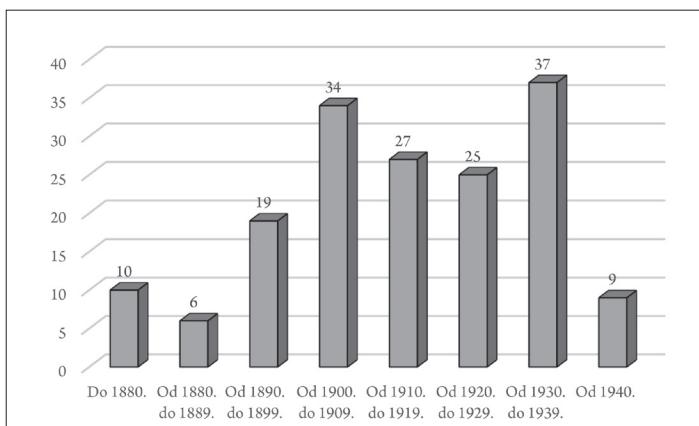
Slovenci su primljeni kod nas kao braća (i ako su uvek u politici držali sa Srbima protiv Hrvata) iz čistih čovjekoljubivih razloga. Priznata im je zavičajnost, dobili su državna, samoupravna i posebnička namještenja, stanove i sve ostalo tako, da im je osigurana bila ekzistencija. Sve je to bilo učinjeno na štetu vlastitih probitaka (manje namještenja za Hrvate, manje stanova za činovnike i časnike, za nastrandale od bombardiranja, otežana obskrba) itd. (Hrvatsko jedinstvo 1944).

3. Analiza prikupljenih podataka

Kada je Grad Varaždin prikupio podatke o svim Slovincima kojima je dao zavičajnost, popis je obuhvatio 167 osoba. Rješenja su izdana u vremenskom razdoblju od 13. studenoga 1941. do 13. lipnja 1942. godine.⁸ S obzirom da su se zahtjevi počeli predavati krajem 1941. (23 posto) najveći dio riješen je sljedeće 1942. godine (77 posto). Po ukupnom broju riješenih zahtjeva, muškarci (88

osoba) čine 53 posto, a žene (79 osoba) 47 posto. Glede njihove starosti/dobi najviše ih je rođeno u desetljeću od 1901. do 1910. godine (21 posto) te podjednako u desetljećima od 1921. do 1930. godine te od 1931. do 1940. godine – po 20 posto. Najmanje (7 posto) ih je rođeno prije 1880. godine (Slika 2).⁹ Najstarije osobe kojima su dana rješenja o zavičajnosti Grada Varaždina su poljodjelac Antun Černelić, rođen 1863. u Pešicama i njegova žena Emilija Černelić, rođena 1867. u Varaždinu.¹⁰ Najmlađi su bili Đurđica Turk, rođena u Varaždinu u siječnju 1942. i Ivan Zerneč, rođen također u Varaždinu u ožujku 1942. godine.¹¹ Glede vjerske pripadnosti svi s popisa bili su katolici osim Josipa i Cecilije Kontelj iz Istre koji su bili starokatolici.¹²

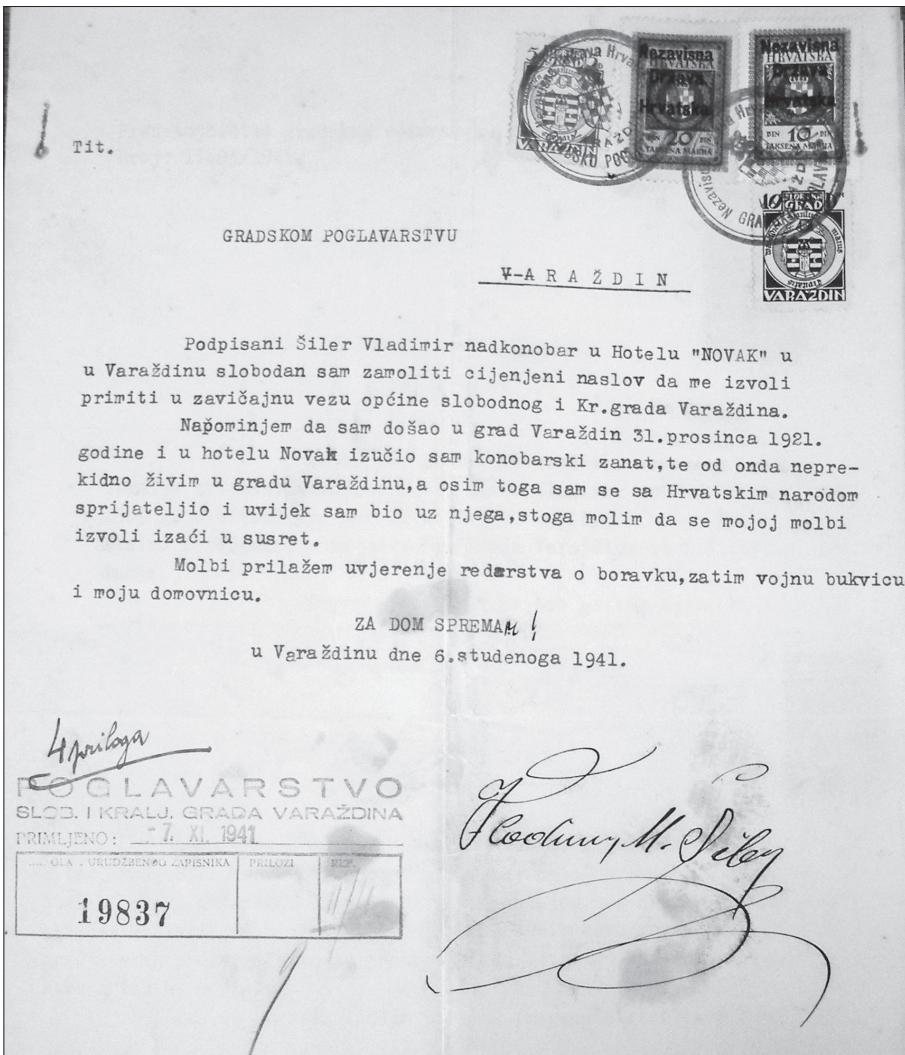
Slika 2: Desetljeća rođenja Slovenaca kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina

Izvor: DAVŽ, GPV OS 1942., kut. 52, br. 8.972/1942.

Sasvim su sigurno zanimljiva i mjesta rođenja Slovenaca koji su primili zavičajnost Grada Varaždina. Najveći broj rođen je u Hrvatskoj – 99 osoba ili 59 posto, a od mjesta najviše u Varaždinu – 56 osoba.¹³ Naime, dio Slovenaca/roditelja s popisa rođen je na području sjeverozapadne Hrvatske u vrijeme postojanja Austro-Ugarske Monarhije npr. Franjo Mikulić (r. 1899.) i njegova žena Helena (r. 1908.) rođeni su u Varaždinu, a imali su sedmoro djece i svi su rođeni u Varaždinu. Tražili su zavičajnost koju su i dobili.¹⁴ U drugoj velikoj obitelji Leopold Plesničar rođen je u Trnovu pri Gorici, a njegova supruga Ivana u Bohinjskoj Bistrici. On je kao oružnik/žandar često bio premještan te su mu djeca rođena u Crnoj Gori (Cetinje, Gusinje), u Bosni i Hercegovini (Tuzla) te u Sloveniji (Begunje na Gorenjskem, Kamenica, Turjak).¹⁵ I on je kao Slovenac za sebe i obitelj tražio zavičajnost Grada Varaždina. Treći primjer velike obitelji su Franjo i Ivka Prapotnik rođeni u Murskom Središtu kao i njihovo petero djece. Svi su dobili zavičajnost Grada Varaždina.¹⁶ U nastavku objavljujemo dva primjerka zamolbi: npr. zamolba Vladimira Šilera pisana na pisaćoj mašini (Slika 3) i vlastoručno napisana zamolba Stjepana Vitrисала (Slika 4).

Slika 3: Zamolba Vladimira Šilera

Izvor: DAVŽ, GPV OS 1941., 19.837/1941.

Na tlu današnje Slovenije rođeno je 60 osoba ili 36 posto Slovenaca s navedenog popisa – sedam iz Ljubljane, tri iz Središča ob Dravi, a iz svih ostalih mjesta s popisa rođena je po jedna osoba.¹⁷ U drugim državama rođeno je svega nekoliko osoba s popisa – u Italiji tri, Crnoj Gori dvije, Srbiji dvije te u Bosni i Hercegovini jedna osoba.¹⁸ Popis daje podatke i o zanimanju svih muževa/očeva: vlakovođe, činovnici, radnici, krojači, svećenik i dr.¹⁹ Kod žena bila je jedna tvornička radnica, jedna kuharica, 14 kućanica, 26 supruga i četiri udovice. Na kraju, dječaka/učenika bilo je 40, a djevojčica/učenica 33.

Slika 4: Zamolba Stjepana Vitrisala

92

Cijenjenom

Gradskom poglavarstvu

Varaždin

I nje podpisani Stjepan Vitrisal iz Varaždina
ulica Radić-Basaričekova kbt. 11 molin cijenjeni naslov
da izvoli mene i moju ženu Josipu rođ. Mihin primitu u ravn
čajnost općine grada Varaždina.

Ja sam rođen u Varaždinu, ali po ocu sam uživao
ravničarino pravo u općini Ptuj, koja nije ušla u sklop Države
Hrvatske, stoga molim da me se u smislu Zakona
Odredbe izvoli primiti i podijeliti mi pripadništvo općine
grada Varaždina.

Pričaćem domovnicu, kroni list i vjencani list.

Za Dom Spreman!

u Varaždinu, 13. studenog 1941.

OGLAVARSTVO
OB. I KRALJ. GRADA VARAŽDINA
LIJENO: 13 XI 1941

URUDZBENOG ZAPISNIKA	PRLOZI	REF.
20151		111

Stjepan Vitrisal

Fm. recnik

Slika 5: Zamolba Franje Vogrinčića

Predmet: Dr.Vogrinčić Franjo, moli
zavičajnost u gradu Varaždinu za sebe,
suprugu i djecu.-

93

Gradskom poglavarstvu

VARAZDIN.-

Niže potpisani Dr.Franjo Vogrinčić, kontraktualni
liečnik gradske bolnice u Varaždinu moli, da mu se temeljem zakonske
odredbe o sticanju zavičajnosti osoba bivše Slovenije, prizna zavičaj-
nost i da ga se primi u zavičajnu vezu občine grada Varaždina,- zajedno
sa suprugom Marijom i djecom Dušanom i Igorom.-

Molbi prilažem:

- 1/ Domovnicu za sebe,
- 2/ Domovnicu moje supruge Marije,
- 3/ Krstni list za sebe,
- 4/ Krstni list supruge Marije,
- 5/ Krstni list za oba djeteta.-
- 6/ Bekret o mojem imenovanju kontrakt.liečnikom.
Nadalje ovime izjavljujem za sebe i suprugu, da smo
čistog arijskog porijekla, pa prema tome i naša djeca.-

Nadajući se, da će moja molba biti uslišana, te se
bilježim

Za Dom Spremant

U Varaždinu,dne 16.travnja 1942.

7 /sedam/ priloga.-

POGLAVARSTVO
SLOB. I KRALJ. GRADA VARAŽDINA
PRIMLJENO: 17. IV. 1942

BR. BLA. UNUTRŠNJEGO ZAPISNIKA	PRILOGI	REP.
6084	/	175

Popisi sa 25. IV. Dr. Vogrinčić
Franjo, Gradske bolnice

Testapo službe 1. kv. 844, star. Šteičko 5
d. 25. IV. 1942.

Treba spomenuti da iz nekog razloga Martin Golob, iz Pristave kraj Ljutomera, zajedno sa suprugom i dvoje djece koji su primili zavičajnost Grada Varaždina nisu navedeni u popisu.²⁰ Također, Stanislav Tonejc²¹ ne nalazi se na popisu, ali je u molbi naveo: "Ja sam preseljen sa svojom obitelji iz Ptuja, bivše Slovenije, koja je bila sastavni dio bivše Kraljevine Jugoslavije. Uposlen sam u svojstvu inžinera kod Organisation Todt – cestograđevnog poduzeća Stuag u Varaždinu te sam arijskog podrijetla" (DAVŽ, GPV OS 1942, br. 931/1942). S potonjom primjedbom javio se i dr. Franjo Vogrinčić: "... ovime izjavljujem za sebe i suprugu, da smo čistog arijskog porijekla, pa prema tome i naša djeca" (DAVŽ, GPV OS 1942, br. 6.084/1942; Slika 5).

Analiza podataka prema zaposlenju pokazala je da je većina Slovenaca kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina živjela prije početka rata na području grada ili njegove najbliže okolice i bili su zaposleni u javnim ili privatnim službama. U Tablici 1, koja je u prilogu, za svaku osobu, gdje je to bilo moguće odrediti, navedeno je od kada točno boravi u Varaždinu. Za manji broj osoba može se utvrditi da su protjerani civili iz Slovenije kojima je također dana zavičajnost Grada Varaždina. Protjeran je bio Klaudije Zornik sa suprugom koji je u molbi istaknuo: ".../ preseljeni smo kao doseljenici Slovenci iz Maribora /.../" (DAVŽ, GPV OS 1942., br. 90/1942) ili učitelj Ivan Najzer iz Huma pri Ormožu: "Useljen po Njemačkoj vlasti u Nezavisnu Državu Hrvatsku /.../" (DAVŽ, GPV OS 1942, br. 929/1942). Ovo su rijetki primjeri molbi u kojima su podnositelji dali nešto više podataka, a sve druge molbe su stilizirane. No, od pristiglih ističe se ona Hrvatice Vjekoslave Potplatnik. Naime, rođena je u Jalkovcu kraj Varaždina, a 1923. udala se za Franju Potplatnika iz Ormoža. Udaljom se preselila i dobila zavičajnost općine Savci kraj Ormoža. Nakon smrti muža 1931., vratila se u Varaždin gdje je neprestano živjela do proglašenja NDH. Kako nije imala zavičajnost Grada Varaždina, morala je podnijeti zahtjev.²² Također, treba spomenuti da su sve molbe pisane na hrvatskom jeziku, osim one Janka Šostera koja je na slovenskom i hrvatskom jeziku. Njegova molba za dobivanje zavičajnosti je odbijena, ne zato jer je pisana i na slovenskom jeziku, već zato jer je dobio dozvolu privremenog nastanjenja, a ona nije dovoljna za priznanje zavičajnosti.²³

Državna riznica, Odjel za državnu imovinu, navjeru i dugove, Ured za podržavljeni imetak poslao je 29. svibnja 1942. dopis Velikim župama u kojem se navodi da useljeni Slovenci mogu biti preseljeni i u drugi kotar, ali samo po odobrenju Ureda za podržavljeni imetak. Pritom mogu ostvariti besplatan željeznički prijevoz ako putuju u mjesto dodjele zemlje od Zavoda za kolonizaciju, ako putuju iz NDH u koju drugu zemlju, ako sele u mjesto stalnog zaposlenja ili ako sele po uredbi Ureda za podržavljeni imetak.²⁴

4. Zaključak

Do sada se u hrvatskoj historiografiji malo pisalo o progonu Slovenaca i prisilnom preseljenju na područje Nezavisne Države Hrvatske tijekom II. svjetskog rata.

Tek na nekoliko mjesačnih spominje se situacija u Varaždinu, zato je namjera ovog članka prikazati kako su se procesi više političke razine odrazili na mikro prostor sjeverne Hrvatske. Autoru je posve jasno da je proces iseljavanja i useljavanja tekao složeno i da je nemoguće samo na osnovu analize predstavljenih podataka donositi definitivne zaključke. No, u ovome radu po prvi puta je prikazan i analiziran identitet 167 osoba koji su od 13. studenoga 1941. do 13. lipnja 1942. primili zavičajnost Grada Varaždina kao jamstvo sigurnosti. Radilo se o pojedincima i cijelim obiteljima, a u prilogu je i tablica s prikupljenim podacima (Prilog). Prema provedenoj analizi muškarci su činili 53 posto, a žene 47 posto, najviše osoba bilo je rođeno u desetljeću od 1901. do 1910. – 21 posto, a najmanje prije 1880. – 7 posto. Glede vjerske pripadnosti, svi s popisa bili su katolici, osim dvije osobe koje su bile starokatolici s područja Istre. Zanimljivo je da je najveći broj osoba s popisa rođen u Hrvatskoj – 59 posto, a od mjesta najviše u Varaždinu – 56 od 167 osoba. Na tlu današnje Slovenije rođeno je 60 osoba ili 36 posto Slovenaca s navedenog popisa, najviše iz Ljubljane. U drugim državama rođeno je svega nekoliko osoba s popisa – u Italiji tri, Crnoj Gori dvije, Srbiji dvije te u Bosni i Hercegovini jedna osoba.

Analiza podataka pokazala je da je većina Slovenaca kojima je dana zavičajnost Graa Varaždina živjela prije početka rata na području grada ili njegove najbliže okolice i bili su zaposleni u javnim ili privatnim službama. U Tablici 1, koja je u prilogu, za svaku osobu, gdje je to bilo moguće odrediti, navedeno je od kada točno boravi u Varaždinu. Za manji broj osoba može se utvrditi da su protjerani civili iz Slovenije kojima je dana zavičajnost Grada Varaždina.

Literatura i izvori

DAVŽ, GPV OS 1941 – Državni arhiv u Varaždinu, Gradsko poglavarstvo Varaždin, Opći spisi, 1941.

DAVŽ, GPV OS 1942 – Državni arhiv u Varaždinu, Gradsko poglavarstvo Varaždin, Opći spisi, 1942.

DAVŽ, Imenik zavičajnika VI – Državni arhiv u Varaždinu, Imenik zavičajnika (br. 14.938–18.455).

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2011a. Popis stanovništva, kućanstava i stanova. Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama (pregled županija), https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_04/h01_01_04_RH.html (pristup 17. travnja 2019.).

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2011b. Popis stanovništva, kućanstava i stanova. Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_04/H01_01_04_zup05.html (pristup 17. travnja 2019.).

Ferenc, T., 1993. Množično izganjanje Slovencev med drugo svetovno vojno. V F. Šetinc (ur.), *Izgnanci*. Društvo izgnancev Slovenije, Ljubljana, 19–107.

Goldstein, I., 2006. Iseljavanje Srba i useljavanje Slovenaca u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. U S. Jerše, D. Mihelić & P. Štih (ur.) *Med srednjo Evropo in Sredozemljem. Vojetov zbornik*. Založba ZRC, Ljubljana, 595–605.

Golec, B., 2009. So bili štajerski Prleki v 18. stoletju Hrvatje in kakšno vlogo je imel pri tem Varaždin? U M. Šicel & S. Kaštela (ur.) *800 godina slobodnog i kraljevskog grada Varaždina*

- 1209.–2009. Hrvatska akademija znanosti i umetnosti – Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Varaždin, 583–594.
- HDA 1 – Hrvatski državni arhiv, Fond 367, Državni zavod za statistiku, Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. januara 1921. godine.
- HDA 2 – Hrvatski državni arhiv, Fond 367, Državni zavod za statistiku, Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. januara 1931. godine.
- Hozjan, A. (ur.), 2002. *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*. Hrvatska pošta, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Zagreb, Varaždin.
- Hozjan, A., 2016. *Prve pošte i poštari kontinentalne Hrvatske. Postanak i djelatnost vojnokrajiškog poštanskog sustava na području između Kupe i Mure do 1606. godine*. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mariboru, Varaždin, Zagreb, Maribor.
- Hrvatsko jedinstvo, 1942. Nastojanje Župskog povjereničta za prehranu. Hrvatsko jedinstvo, 3. rujna 1942, 5.
- Hrvatsko jedinstvo, 1944. Razbistrimo pojmove. Hrvatsko jedinstvo, 22. travnja 1944, 1.
- Josipović, D., 2012. Instrumentalizacija etničnosti znotraj većnacionalnih držav: primer kolonizacije Slovencev v avstro-ogrskem delu nekdanje Jugoslavije. *Dve domovini / Two Homelands* 35, 135–148.
- Josipović, D. & Kržišnik-Bukic, V., 2010. *Slovensko-hrvatski obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.
- Josipović, D. & Škiljan, F., 2014. Nekatere novejše dileme razvoja slovenske manjšine na Hrvaškem s poudarkom na območju ob meji s Slovenijo. *Razprave in gradivo, Revija za narodnostna vprašanja* 73, 29–47.
- Karakoš Obradov, M., 2011. Migracije srpskog stanovništva na području Nezavisne Države Hrvatske tijekom 1941. godine. *Časopis za suvremenu povijest* 3, 801–826.
- Klasinc, P., 1983. Arhivski viri za zgodovino Varaždina in okolice v nekaterih arhivih Slovenije. U A. Mohorovičić (ur.) *Varaždinski zbornik*, 317–322.
- Kržišnik-Bukic, V., 1997. *Narodnostna sestava prebivalstva v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.
- Kržišnik-Bukic, V. & Josipović, D. (ur.), 2014. *Zgodovinski, politološki, pravni in kulturno-umjetnički okvir za definicijo narodne manjšine v Republiki Sloveniji*. Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.
- Riman, B., 2016. Delovanje Slovencev v Osijeku med drugo svetovno vojno. *Razprave in gradivo, Revija za narodnostna vprašanja* 77, 137–154.
- Šadek, V., 2015. Postupanje ustaškog režima s imovinom Židova i Srba u kotarima Koprivnica i Đurđevac (1941.–1942.). *Podravina* 14 (28), 5–16.
- Škafar, V., 2001. Kapucini Slovenci u Hrvatskoj kapucinskoj provinciji. *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin* 12–13, 147–163.
- Škiljan, F., 2014. Organizirana prisilna iseljavanja Srba iz NDH. Srpsko narodno vijeće, Zagreb.
- Škiljan, F., 2015. *Slovenci u Varaždinu i Varaždinskoj županiji*. Slovensko kulturno društvo Nagelj, Varaždin.
- Škiljan, F. & Vukić A., 2015. Migracije Slovenaca na područje sjeverozapadne Hrvatske (Varaždinska i Krapinsko-zagorska županija). *Podravina* 27, 175–189.
- Varaždinske novosti, 1931. Konačni rezultat popisa stanovništva. Varaždinske novosti, 18. lipnja 1931, 2.
- Vrbnjak, V., 2006. *Kulturni stiki med Varaždinom in slovenskim Podravjem. Zgodovinski zapisi* 3 (1), 52–57.

Bilješke

¹ U novije vrijeme u Varaždinu je organiziranje Slovenaca započeto 2004. osnutkom Hrvatsko-slovenskog društva prijateljstva, a 2007. Vijeća slovenske nacionalne manjine Varaždinske županije. Slovensko kulturno društvo Nagelj osnovano je u Varaždinu 23. ožujka 2008. na prijedlog Barbare Antolić Vupora, predstavnice Slovenske nacionalne manjine u Varaždinskoj županiji. Društvo surađuje s Řadom Vlade za Slovence zamjestvu in po svetu te drugim organizacijama. Dosadašnji predsjednici Društva bili su Marijan Husak i Igor Šerdoner. U vrijeme pisanja rada predsjednica je Martina Lesjak. (Podatke o aktivnostima Slovenskog kulturnog društva Nagelj poslala je 23. travnja 2019. Barbara Antolić Vupora, op. a.).

² orig. Antol Vramec.

³ Državni arhiv u Varaždinu (DAVŽ), Gradsko poglavarstvo Varaždin (GPV), Opći spisi (OS) br. 8.972/1942.

⁴ Karl Lewicki rođen je u Tržiću kraj Kranja, a kao odyjetnički pisar radio je u uredu gradonačelnika S. Medvedovića koji mu je odobrio zavičajnost Grada Varaždina (DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.254/1941; br. 616/1942).

⁵ Primjer Jakoba i Dragice Zadravec (DAVŽ, GPV OS 1941, br. 21.254/1941). U Imeniku zavičajnika VI (DAVŽ, Imenik zavičajnika VI) vidi br. 17.526 i br. 17.527.

⁶ DAVŽ, GPV OS 1942., kut. 52, br. 8.972/1942.

⁷ DAVŽ, GPV PS 1941., br. 86/1941.

⁸ Popis Slovenaca u Gradu Varaždinu vodila je Župska redarstvena oblast (op. a.).

⁹ Desetljeće rođenja: Do 1880. – 10; Od 1880. do 1889. – 6; Od 1890. do 1899. – 19; Od 1900. do 1909. – 34; Od 1910. do 1919. – 27; Od 1920. do 1929. – 25; Od 1930. do 1939. – 37; Od 1940. – 9. Ukupno 167 osoba.

¹⁰ U tablici vidi red. br. 119, 120.

¹¹ U tablici vidi red. br. 11, 44.

¹² U tablici vidi red. br. 64, 65.

¹³ Abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Hrvatskoj (prema analiziranom popisu): Batrina – 1; Čakovec – 1; Đurđevac – 1; Gornji Jašovac – 1; Gornji Kučan – 1; Gračac – 1; Gradišće – 1; Jalkovec – 1; Ježice – 1; Koprivnica – 1; Kosovac – 1; Lapšina – 1; Macinec – 3; Mali Slatnjak – 1; Mursko Središće – 11; Ogulin – 1; Osijek – 2; Pakrac – 1; Pazin – 1; Pleternica – 1; Rijeka – 1; Split – 1; Stanetinec – 1; Šemovec – 1; Štrigova – 2; Varaždin – 56; Vidovec – 1; Vratno – 1; Zagreb – 2. Ukupno 99 osoba.

¹⁴ U tablici vidi red. br. 136–144.

¹⁵ U tablici vidi red. br. 34–41.

¹⁶ U popisu je posebno označeno Središće, današnje Mursko Središće, a posebno Središće ob Dravi (op. a.).

¹⁷ Abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Sloveniji (prema analiziranom popisu): Begunje – 1; Bobovo – 1; Bohinjska Bistrica – 1; Brežice – 1; Dol pri Hrastniku – 1; Drensko Rebro – 1; Trlično – 1; Godeninci – 1; Golnik – 1; Gorjane – 1; Hrastovec – 1; Hum pri Ormožu – 1; Jesenice – 1; Kamenica – 1; Klanec – 1; Kog – 1; Koper – 1; Kostanjevica na Krki – 1; Kranj – 1; Krizovci – 1; Litija – 1; Lokavec – 1; Lokve – 1; Ljubljana – 7; Mahneta – 1; Novo Mesto – 1; Ormož – 1; Pešice (?) – 1; Podbrdo – 1; Podgorci – 1; Podgrad – 1; Podkoren – 1; Premerje – 1; Ribece – 1; Sevnica – 1; Središće ob Dravi – 3; Stara Loka – 1; Sv. Juraj pri Celju – 1; Sv. Juraj (Prekomurje) – 1; Šijanec – 1; Tišina – 1; Trebeljevo – 1; Tremerje – 1; Trnovo pri Gorici – 1; Tržič – 1; Turjak – 1; Turnišće – 1; Unec – 1; Verače – 1; Zadrže – 1; Zidani Most – 1; Žirovnica – 1. Ukupno 60 osoba.

- ¹⁸ Abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Italiji (prema analiziranom popisu): Bolzano – 1; Guardiell – 1; Rojan (Roiano) – 1. Ukupno tri osobe. Abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Crnoj Gori (prema analiziranom popisu): Cetinje – 1; Gusinje – 1. Ukupno dvije osobe. Zatim, abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Srbiji (prema analiziranom popisu): Novi Sad – 1; Petrovaradin – 1. Ukupno dvije osobe. Na kraju abecedni popis mjesta rođenja Slovenaca u Republici Bosni i Hercegovini (prema analiziranom popisu): Tuzla – 1. Ukupno jedna osoba.
- ¹⁹ Popis zanimanja muškaraca: automehaničar – 1; bravarski pomoćnik – 1; cestovni nadzornik u miru – 1; crijevarski obrtnik – 1; činovnik obrtnog zabora – 1; činovnik Tivara – 1; činovnik u miru – 1; odvjetnički pisar – 1; ing. Činovnik – 1; inženjer – 1; klobučar – 1; krojački obrtnik – 4; liječnik – 1; mesarski obrtnik – 1; natkonobar – 1; nadzornik strojeva državne željeznice – 1; nastavnik crtanja – 1; oružnički časnički namještenik u miru – 1; oružnički narednik – 1; pećarski obrtnik – 1; poljodjelac – 1; posjednik – 2; privatni namještenik – 1; prometni činovnik – 1; radnik – 1; sedlarski obrtnik – 1; staklarski obrtnik – 1; stolarski pomoćnik – 1; stolarski obrtnik – 1; student medicine – 1; svećenik – 1; trgovачki poslovoda – 1; tvornički radnik – 2; tvornički namještenik – 1; učitelj u miru – 1; zemljoradnik – 1; zidarski pomoćnik – 1; željeznički činovnik – 1; željeznički vlakovoda – 4; željeznički dočinovnik – 1; željezničar – 1.
- ²⁰ Martin Golob boravi u Varaždinu od 1. rujna 1923. godine (DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.503/1941).
- ²¹ Stanislav Tonejc boravi u Varaždinu od 5. rujna 1941. godine (DAVŽ, GPV OS 1942, br. 931/1942).
- ²² DAVŽ, GPV OS 1941., br. 6.235/1942.
- ²³ DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.675/1941.
- ²⁴ DAVŽ, GPV OS 1942., br. 8.972/1942.

Prilog

Iskaz useljenika Slovenaca koji su dobili zavičajnost grada Varaždina na temelju §. 1. zak. odredbe od 11. XI. 1941. br. CD-2013-Z-1941.

99

(Popis je nastao u Varaždinu 25. lipnja 1942. godine. Prijepis je učinjen prema izvornom dokumentu, a u zagradi su dopune za lakše razumijevanje).

Tablica1.

Tek. br.	Ime i prezime	God. rođj.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Vjero- ispoviest	Od kada uživa zavičajnost	Opaska*
1	Šket Josip ¹	6. 3. 1898.	Zadrže, Slovenija	pećarski obrtnik	rkt.	13. 6. 1942.	17.891 7.552/42.
2	Šket Sofija	2. 6. 1902.	Varaždin	kućanica	rkt.	13. 6. 1942.	17.892 supruga Josipa
3	Šket Božidarka	26. 3. 1927.	(isto)	diete	rkt.	13. 6. 1942.	17.893
4	Šket Petar	19. 6. 1936.	(isto)	(isto)	rkt.	13. 6. 1942.	17.894
5	Metličar Stanko	11. 11. 1902.	(isto)	kroj(ački) obrt(nik)	rkt.	6. 6. 1942.	17.887 7.095/42.
6	Metličar Marija	9. 9. 1900.	Unec	kućanica	rkt.	(isto)	17.888 supruga Stanka
7	Metličar Danica	27. 7. 1930.	Varaždin	učenica	rkt.	(isto)	17.889 diете Stanka i Marije
8	Košir Karolina	16. 10. 1892.	Dol pri Hrastniku, kotar Laško	kuharica	rkt.	1. 6. 1942.	17.881 1.740/42.
9	Zernec Herman ²	8. 4. 1913.	Križovci	kroj(ački) obrt(nik)	rkt.	2. 6. 1942.	17.882 7.621/42.
10	Zernec Milica	27. 12. 1923.	Kučan Gor(nji)	kućanica	(isto)	(isto)	17.883 supruga Hermana
11	Zernec Ivan	5. 3. 1942.	Varaždin	diete	(isto)	(isto)	17.884 diète Hermana i Milice
12	Potpaltnik Vjekoslava ³	16. 6. 1901.	Jelkovec, Biškupec kot(ar) Varaždin	udova supruga trgovca	(isto)	20. 5. 1942.	17.860 6.235/42.
13	Potpaltnik Ivica	15. 6. 1924.	Ormož	učenik	(isto)	(isto)	(17.861) sin Vjekoslave
14	Potpaltnik Štefica	9. 11. 1930.	Varaždin	učenica	rkt.	20. 5. 1942.	17.862 kći Vjekoslave

100

15	Kocjan Vinko ⁴	27. 6. 1901.	Godeninci ž. Središće	željezn(ički) dočinovnik	(isto)	24. 2. 1942.	17.817 5.417/42.
16	Kocjan Tereza	14. 10. 1902.	Središće	kućanica	(isto)	(isto)	17.818 žena Vinka
17	Kocjan Frannjo	2. 6. 1924.	(isto)	učenik	(isto)	(isto)	17.819 sin Vinka
18	Kocjan Ivanka	5. 7. 1925.	(isto)	učenica	(isto)	(isto)	17.820 kći Vinka
19	Šoster Janko	8. 7. 1887.	S. Juraj pri Celju	činovnik Tivara	(isto)	1. 4. 1942.	17.814 5410/42.
20	Dr. Vogrinčić Franjo	19. 5. 1908.	Tišina Mur(ska) Sobota	liečnik	(isto)	22. 4. 1942.	17.806 6.084/42.
21	Vogrinčić Marija	20. 12. 1906.	Sv. Juraj Prekomurje	kućanica	(isto)	(isto)	17.807 supruga Franje
22	Vogrinčić Dušan	10. 4. 1939.	Ljubljana	učenik	(isto)	(isto)	17.808 sin Franje
23	Vogrinčić Igor	4. 5. 1941.	Golnik	diete	(isto)	(isto)	17.809 sin Franje
24	Zorc Franjo	6. 9. 1898.	Mahneta ž. Cerkvica	želj(eznički) vlakovoda	(isto)	18. 6. 1942.	17.800 5.432/42.
25	Zorc Marija	14. 12. 1896.	Macinec	kućanica	(isto)	(isto)	17.801 supruga Franje
26	Zorc Vjekoslava	13. 5. 1925.	Macinec	učenica	(isto)	(isto)	17.802 kći Franje
27	Zorc Ana	31. 7. 1930.	Macinec	Učenica	(isto)	(isto)	17.803 kći Franje
28	Čepin Ivan ⁵	25. 6. 1912.	Verače k. Šmarje	stol(arski) pom(očnik)	(isto)	17. 4. 1942.	17.797 1.363/42.
29	Čepin Antonija	10. 6. 1917.	Varaždin	kućanica	rkt.	17. 4. 1942.	17.798
30	Čepin Ivan	31. 8. 1940.	(isto)	diete	(isto)	(isto)	17.799 sin Ivana
31	Ing. Lah Ivan ⁶	20. 10. 1905.	Drensko Rebro k. Brežice	ing. činovnik	(isto)	(isto)	17.794 21.875/41.
32	Lah Renata	24. 1. 1916.	Bolzano Italija	kućanica	(isto)	(isto)	17.795 supruga Ivana
33	Lah Vojko	14. 7. 1940.	Varaždin	diete	(isto)	(isto)	17.796 sin Ivana
34	Plesničar Leopold ⁷	28. 8. 1892.	Trnovo pri Gorici Italija ⁸	oruž(nički) narednik	(isto)	11. 4. 1942.	17.774 549/42.
35	Plesničar Ivana	24. 7. 1903.	Bohinjska Bistrica	kućanica/ supruga	(isto)	(isto)	17.775

36	Plesničar Danica	15. 12. 1924.	Begunje	kći ar(tiljerijskog) narednik(a)	(isto)	(isto)	17.776
37	Plesničar Jelica	28. 5. 1926.	Tuzla	(isto)	(isto)	(isto)	17.771
38	Plesničar Milka	4. 6. 1928.	Kamenica	(isto)	(isto)	(isto)	17.778
39	Plesničar Marija	14. 3. 1933.	Turjak	(isto)	(isto)	(isto)	17.779
40	Plesničar Mirko	4. 11. 1934.	Cetinje	sin	(isto)	(isto)	17.780
41	Plesničar Ladislav	19. 4. 1936.	Gusinje	sin	(isto)	(isto)	17.781
42	Turk Franjo ⁹	25. 5. 1913.	Kosovac	automehaničar	(isto)	(isto)	17.731 3.196/42.
43	Turk Marija	14. 7. 1914.	Varaždin	kućanica	(isto)	(isto)	17.732
44	Turk Đurđica	29. 1. 1942.	Varaždin	diete	rkt.	10. 3. 1942.	17.731
45	Trglačnik Dragutin ¹⁰	2. 10. 1919.	Vidovec	bravar(ski) pomoć(nik)	(isto)	6. 3. 1942.	17.732 ¹¹ 3.270/42.
46	Prepeluh Viktor ¹²	31. 12. 1893.	Ljubljana	posjednik	(isto)	20. 3. 1942.	17.725 ¹³ 2.313/42.
47	Tomažin Dominik ¹⁴	13. 7. 1912.	Lokve/ Trbovlje	klobučar	(isto)	17. 2. 1942.	17.709 2.165/42.
48	Tomažin Zdenka	17. 4. 1914.	Djurdjevac	kućanica	(isto)	(isto)	17.710
49	Kunej Augustr	28. 8. 1877.	Gorjane	mesar(ski) obrtnik	(isto)	10. 2. 1942.	17.705 2.272/42.
50	Kunej Roza	27. 8. 1913.	Turnišće	kućanica	(isto)	(isto)	17.706
51	Kunej August	30. 8. 1935.	Varaždin	diete	(isto)	(isto)	17.705
52	Kunej Zvonimir	9. 9. 1936.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.706
53	Kordić Veljko ¹⁵	11. 1. 1909.	Rijeka	trgovač(ki) poslovodžja	(isto)	(isto)	17.692
54	Koprivnikar Pavao ¹⁶	19. 10. 1908.	Trebeljevo/ Litija	promet(ni) činov(nik)	(isto)	13. 2. 1942.	17.658 597/42.
55	Koprivnikar Andjela	25. 8. 1913.	Litija	supruga	(isto)	(isto)	17.659
56	Koprivnikar Stanislav	1. 10. 1902.	Ljubljana	sin	(isto)	(isto)	17.660

57	Gatternig Ivan ¹⁷	19. 2. 1902.	Jesenice	želj(eznički) strojovoda	(isto)	(isto)	17.654 1.970/42.
58	Gatternig Katarina	26. 10. 1905.	Štrigova	supruga	(isto)	(isto)	17.655
59	Gatternig Vilim	5. 3. 1930.	Varaždin	učenik	rkt.	17. 2. 1942.	17.657
60	Gatternig Marija	17. 12. 1931.	(isto)	kći, učenica	(isto)	(isto)	17.658
61	Levicki Karl ¹⁸	31. 8. 1902.	Tržić/ Kranj	odvjetn(ički)/ pisar	(isto)	4. 2. 1942.	17.639 616/42.
62	Levicki Gabrijela	22. 2. 1911.	Varaždin	supruga	(isto)	(isto)	17.640
63	Levicki Tomislava	1. 11. 1939.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.641
64	Kontelj Josip ¹⁹	11. 3. 1879	Podgrad/ Istra	činovnik u miru	starokat (olik)	(isto)	17.636 21.666/41.
65	Kontelj Cecilija	7. 10. 1891.	Gradišće/ Istra	supruga	(isto)	(isto)	17.637
66	Breznik Svetozar ²⁰	13. 12. 1918.	Kog, kot. Ptuj	student medicine	rkt.	31. 1. 1942.	17.628 21.814/41.
67	Stare Marija ²¹	15. 4. 1901.	Guardiella/ Italija	kućanica	(isto)	(isto)	17.626 22.737/41.
68	Stare Marijan	2. 7. 1931.	Čakovec	sin	(isto)	(isto)	17.627
69	Piberčnik Drago ²²	28. 7. 1908.	Varaždin	zidar(ski) pomoćnik	(isto)	(isto)	17.621 886/42.
70	Piberčnik Dragica	2. 10. 1914.	Varaždin	supruga	(isto)	(isto)	17.622
71	Piberčnik Branko	20. 7. 1935.	Varaždin	sin	(isto)	(isto)	17.623
72	Piberčnik Biserka	2. 6. 1939.	Varaždin	kći	(isto)	(isto)	17.624
73	Piberčnik Milica	17. 8. 1940.	Varaždin	(isto)	(isto)	(isto)	17.625
74	Jerić Stanko ²³	12. 8. 1897.	Sevnica	sedlar(ski) obrtnik	rkt.	29. 1. 1942.	17.616 22.274/41.
75	Jerić Julijana	6. 2. 1895.	Štrigova	supruga	(isto)	(isto)	17.617
76	Jerić Antun	10. 1. 1929.	Varaždin	sin	(isto)	(isto)	17.618
77	Jerić Vladimir	2. 8. 1934.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.619

78 ²⁴	Jerić Ruža	17. 7. 1936.	Varaždin	kći	(isto)	(isto)	17.620
79	Vrhar Mihovil ²⁵	26. 8. 1905.	Mali Slatnjak	krojač(ki) obrtnik	(isto)	24. 1. 1942.	17.606 303/42.
80	Gašparić Ivan ²⁶	5. 12. 1895.	Podgorci	svećenik	(isto)	(isto)	17.607 21.871/41.
81	Zornik Klaudije ²⁷	30. 10. 1910.	Koper	nastavnik crtanja	(isto)	(isto)	17.604 90/42.
82	Zornik Marija	3. 12. 1913.	Ljubljana	supruga	(isto)	(isto)	17.605
83	Lisec Antun ²⁸	20. 1. 1897.	Tremerje	željeznički strojovoda	(isto)	23. 1. 1942.	17.599 21.488/42.
84	Lisec Franciska	3. 3. 1899.	Ljubljana	supruga	(isto)	(isto)	17.600
85	Lisec Stanislav	23. 10. 1924.	Ježice	sin	(isto)	23. 1. 1942.	17.601
86	Lisec Ernest	6. 12. 1925.	Ljubljana	(isto)	(isto)	(isto)	17.602
87	Lisec Mirko	22. 4. 1930.	Pakrac	(isto)	(isto)	(isto)	17.603
88	Slokar Vinko ²⁹	26. 3. 1890.	Lokavec/ Gorica	vlakovod(a)	(isto)	28. 1. 1942.	17.596 22.532/41.
89	Slokar Marija	25. 3. 1900.	Batrina	supruga	rkt.	28. 1. 1942.	17.597
90	Slokar Daroslav	27. 7. 1930.	Pleternica	sin	(isto)	(isto)	17.598
91	Ribić Rajmund ³⁰	6. 1. 1889.	Kostanjevica/ Krško	nadzor(nik) strojeva drž(avne) želj(eznice)	(isto)	24. 1. 1942.	17.592 21.489/41.
92	Ribić Ana	7. 11. 1903.	Brežice	supruga	(isto)	(isto)	17.593
93	Ribić Branimir	17. 9. 1926.	Gračac	sin	(isto)	(isto)	17.594
94	Ribić Vjekoslav	27. 4. 1936.	Split	(isto)	(isto)	(isto)	17.595
95	Trančar Antun ³¹	5. 1. 1912.	Hrastovec/ Zavič	radnik	(isto)	27. 1. 1942.	17.589 20.506/41.
96	Trančar Franciska	26. 2. 1914.	Šijanec	supruga	(isto)	(isto)	17.590
97	Trančar Antun	1. 1. 1940.	Varaždin	sin	(isto)	(isto)	17.591
98	Koražija Andrija	10. 10. 1904.	Trlično	stakl(arSKI) brus. Obртник	(isto)	(isto)	17.585 1.472/42.

104

99	Koražija Josipa	27. 12. 1908.	Gor(nji) Jalšovec, župa Desinić	supruga	(isto)	(isto)	17.586
100	Koražija Ana	20. 5. 1930.	Zagreb/ Sv. Marko	kći	(isto)	(isto)	17.586
101	Koražija Ivan	21. 6. 1938.	Varaždin	sin	(isto)	(isto)	17.586
102	Flego Josip ³²	29. 8. 1908.	Pazin/ Istra	želj(eznički) činov(nik)	(isto)	(isto)	17.587 ³³ 20.796/41.
103	Košir Jernej	14. 12. 1899.	Podkoren	željezničar	rkt.	20. 1. 1942.	17.568 21.953/41.
104	Košir Kristina	29. 9. 1903.	Žirovnica	supruga	(isto)	(isto)	17.569
105	Košir Zdravko	17. 2. 1928.	Osijek	sin	(isto)	(isto)	17.570
106	Košir Petar	29. 4. 1929.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.571
107	Košir Ivan	8. 2. 1932.	Ogulin	(isto)	(isto)	(isto)	17.572
108	Najžer Ivan ³⁴	19. 2. 1880.	Hum/ Ormož	učitelj u m(iri)	(isto)	21. 1. 1942.	17.566 929/42.
109	Najžer Rozalija	14. 8. 1880.	Središće ob Dravi	supruga	(isto)	(isto)	17.567
110	Podgoršek Darinka ³⁵	7. 10. 1917.	Varaždin	kućanica	(isto)	20. 1. 1942..	17.565 347/42.
111	Polak Ferdinand ³⁶	21. 5. 1908.	Šemovec	činov(nik) obrt(nog) zbara	(isto)	19. 1. 1942.	17.556 21.161/41.
112	Polak Slava	23. 3. 1914.	Varaždin	supruga	(isto)	(isto)	17.557
113	Polak Ferdinand	22. 10. 1940.	(isto)	sin	(isto)	(isto)	17.558
114	Polak Ljerka	2. 9. 1937.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.559
115	Ing. Tonjec Stanko ³⁷	23. 7. 1906.	Novo Mesto/ Slovenija	inžinir	(isto)	19. 1. 1942.	17.554 931/42.
116	Tonjec Milena	19. 8. 1912.	Rojan/ Italija	supruga	(isto)	(isto)	17.555
117	Smrekar Franjo ³⁸	27. 8. 1873.	Ljubljana	cestovni nadzor(nik) u miru	(isto)	(isto)	17.543 21.634/41.
118	Smrekar Marija	24. 5. 1878.	Stara Loka/ Slovenija	supruga	rkt.	9. 1. 1942.	17.544
119	Černelić Antun	18. 12. 1863.	Pešice	poljodjel(ac)	(isto)	(isto)	17.541 21.633/41.

120	Černelić Emilija	24. 4. 1867.	Varaždin	supruga	(isto)	(isto)	17.542
121	Kampuš Terezija ³⁹	11. 11. 1892.	Bobovo	tvor(nička) radnica	(isto)	12. 1. 1942.	17.532 21.433/41
122	Krašner Štefanija ⁴⁰	27. 11. 1894.	Ribece/ Litija	udova financ(ijskog) činovnika	(isto)	(isto)	17.531 312/42.
123	Zadravec Jakob ⁴¹	22. 7. 1873.	Središće ob Dravi	posjednik	(isto)	8. 1. 1942.	17.526 21.254/41.
124	Zadravec Dragica	14. 6. 1895.	Koprivnica	supruga	(isto)	(isto)	17.527
125	Veselko Andrija ⁴²	17. 11. 1875.	Stanetinec	zemljorad(nik)	(isto)	5. 1. 1942.	17.524 20.514/41.
126	Veselko Katarina	26. 10. 1878.	Lapšina	supruga	(isto)	(isto)	17.525
127	Likar Mihaela ⁴³	24. 9. 1903.	Premerje biv(ša) Slovenija	udova želj(ezničkog) služ(benika)	(isto)	7. 1. 1942.	17.522 21.950/41.
128	Likar Zlata	4. 3. 1929.	Zidani Most	kći	(isto)	(isto)	17.523
129	Tomašić Vjekoslav ⁴⁴	21. 4. 1913.	Varaždin	tvornički namješt(enik)	(isto)	8. 1. 1942.	17.521 20.513/41.
130	Kovač Andrija ⁴⁵	16. 11. 1877.	Podbrdo/ biv(ša) Slovenija	oruž(nički) časn(ički) namješt(enik) u m(iru)	(isto)	31. 12. 1941.	17.511 20.960/41.
131	Kovač Katarina	19. 8. 1885.	Klanec	supruga	(isto)	(isto)	17.512
132	Aleksić Franjo ⁴⁶	27. 8. 1910.	Varaždin	tvorn(nički) rad(nik)	rkt.	30. 12. 1941.	17.504 21.162/41.
133	Aleksić Anka	15. 7. 1912.	(isto)	supruga	(isto)	(isto)	17.505
134	Aleksić Mira	20. 1. 1938.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.506
135	Aleksić Dragica	18. 1. 1939.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.507
136	Mikulić Franjo ⁴⁷	17. 6. 1899.	(isto)	crevar(ski) obrtnik	(isto)	23. 12. 1941.	17.490 10.202/41.
137	Mikulić Helena	16. 5. 1908.	(isto)	supruga	(isto)	(isto)	17.491
138	Mikulić Dragutin	18. 10. 1926.	(isto)	sin	(isto)	(isto)	17.492
139	Mikulić Franjo	16. 10. 1927.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.493
140	Mikulić Zdravko	9. 2. 1929.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.494

106

141	Mikulić Zvonko	19. 6. 1933.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.495
142	Mikulić Josip	13. 3. 1935.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.496
143	Mikulić Ruža	26. 10. 1936.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.497
144	Mikulić Veronika	17. 11. 1939.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.498
145	Kociper Franjo ⁴⁸	29. 10. 1907.	(isto)	stolar(ski) obrtnik	(isto)	20. 12. 1941.	17.486 20.725/41.
146	Kociper Kornelija	16. 9. 1912.	(isto)	supruga	(isto)	(isto)	17.487
147	Kociper Dubravka	24. 8. 1938.	Varaždin	kći	rkt.	20. 12. 1941.	17.488
148	Kociper Ljerka	11. 4. 1941.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.489
149	Prapotnik Franjo	31. 1. 1893.	Središće	krojač(ki) obrtnik	(isto)	9. 12. 1941.	17.462 20.018/41.
150	Prapotnik Ivka	29. 5. 1901.	(isto)	supruga	(isto)	(isto)	17.463
151	Prapotnik Ružica	4. 9. 1921.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.464
152	Prapotnik Marija	22. 3. 1925.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.465
153	Prapotnik Štefanija	12. 12. 1926.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.466
154	Prapotnik Anica	9. 11. 1930.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.467
155	Prapotnik Branko	26. 10. 1934.	(isto)	sin	(isto)	(isto)	17.468
156	Foršek Ladislav ⁴⁹	27. 4. 1904.	(isto)	privatni namješt(enik)	(isto)	(isto)	17.453 21.363/41.
157	Foršek Amalija	24. 4. 1908.	Središće ob Dravi	supruga	(isto)	(isto)	17.454
158	Foršek Amalija	15. 3. 1931.	Novi Sad	kći	(isto)	(isto)	17.455
159	Foršek Ladislav	24. 5. 1932.	Petrovaradin	sin	(isto)	(isto)	17.456
160	Foršek Ivan	29. 6. 1933.	Zagreb	(isto)	(isto)	(isto)	17.457
161	Balažić Marija	2. 3. 1893.	Varaždin	udova, kućanica	rkt.	1. 12. 1941.	17.447 21.248/41.

162	Balažić Ivka	29. 8. 1922.	(isto)	kći	(isto)	(isto)	17.448
163	Balažić Ljerka	18. 9. 1924.	(isto)	(isto)	(isto)	(isto)	17.449
164	Balažić Mladen	9. 8. 1926.	(isto)	sin	(isto)	(isto)	17.450
165	Vitrisal Stjepan ⁵⁰	5. 12. 1913.	(isto)	tvořn(íčki) radnik	(isto)	28. 11. 1941.	17.443 20.151/41.
166	Vitrisal Josipa	23. 2. 1919.	Vratno	supruga	(isto)	(isto)	17.444
167	Šiler Vladimir ⁵¹	21. 10. 1905.	Kranj	nadkonobar	(isto)	13. 11. 1941.	17.423 19.837/41.

Izvor: DAVŽ, GPV OS 1942., kut. 52, br. 8.972/1942.

107

Bilješke

* U ovom stupcu zabilježena su dva broja. Gornji broj upisao je stvaratelj tablice 1942. godine i predstavlja redni broj zavičajnika u knjizi Grad Varaždin, Imenik zavičajnika VI (14938–18455) koja se čuva u Državnom arhivu u Varaždinu. Donji broj doda je autor teksta i predstavlja urudžbeni broj spisa koji se čuva u Državnom arhivu u Varaždinu, Gradsko poglavarstvo Varaždin, Opći spisi, 1941. i 1942. godina).

¹ Josip Šket boravi u Varaždinu od 28. srpnja 1925. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 7.552/1942.

² Herman Zernec boravi u Varaždinu od 21. siječnja 1938. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 7.621/1942.

³ Vjekoslava Potplatnik boravi u Varaždinu od 1928., a za sebe je napisala da je Hrvatica. Na njen dopis netko je olovkom u donjem lijevom kutu rukom dopisao: "Primi kao Slovenka". DAVŽ, GPV OS 1942., br. 6.235/1942.

⁴ Vinko Kocjan radio je na brzojavu državnih željeznica u Varaždinu. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 5.417/1942.

⁵ Ivan Čepin boravi u Varaždinu od 5. ožujka 1937. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 1.363/1942

⁶ Ivan Lah boravi u Varaždinu od 15. travnja 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.875/1941.

⁷ Leopold Plesničar boravi u Varaždinu od 20. listopada 1937. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 549/1942.

⁸ Danas u Republici Sloveniji (op. a.).

⁹ Franjo Turk boravi u Varaždinu od 4. lipnja 1935. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 3.196/1942.

¹⁰ Dragutin Trglavčnik boravi u Varaždinu od 7. lipnja 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 3.270/1942.

¹¹ Upisivač je upisao krivi redni broj zavičajnika – umjesto 17732 ide 17.725.

¹² Viktor Prepeluh boravi u Varaždinu od 4. svibnja 1932. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 2.313/1942.

¹³ Upisivač je upisao krivi redni broj zavičajnika – umjesto 17.725 ide 17.714

- ¹⁴ Dominik Tomažin boravi u Varaždinu od 1. ožujka 1937. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 2.165/1942.
- ¹⁵ "Uživa zavičajnost od 23. II. 42. na temelju § 3 zakonske odredbe o priznanju zavičajnog prava Hrvatima s područja bivše kr. Jugoslavije od 4. 11. 1941. broj CČCLXXXIV-1955-Z-1941. Odluka od 23. II. 1942. broj 3069/42." DAVŽ, GPV, Imenik zavičajnika VI., 14.938—18.455., red. br. 17.692.
- ¹⁶ Pavao Koprivnikar boravi u Varaždinu od 11. rujna 1938. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 597/1942.
- ¹⁷ Ivan Gatternig boravi u Varaždinu od 9. listopada 1928. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 1.970/1942.
- ¹⁸ Karl Levicki boravi u Varaždinu od 22. studenoga 1933. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 616/1942.
- ¹⁹ Spis nedostaje (op. a.).
- ²⁰ Spis nedostaje (op. a.).
- ²¹ Spis nedostaje (op. a.).
- ²² Drago Piberčnik boravi u Varaždinu od 26. ožujka 1928. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 886/1942.
- ²³ Stanko Jerić boravi u Varaždinu od 23. siječnja 1929. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 22.274/1941.
- ²⁴ U Državnom arhivu u Varaždinu čuvaju se dvije tablice. Jedna je napisana pisaćom mašinom, a druga rukom. U potonjoj od rednog broja 79 do 82 slijedi upis četiri osobe čiji su podaci prekriženi i ne navode se u završnoj tablici napisano pisaćom mašinom. Radi se o sljedećim osobama: Ivan Fakin, rođen 22. 5. 1911. u općini Daruvar, muzičar, broj zavičajnika 17612, njegova supruga Katarina Fakin rođena 20. 10. 1915. u Sračincu, broj zavičajnika 17613, zatim njihova kćer Brigita rođena 20. 7. 1935. u Varaždinu broj zavičajnika 17614 te njihov sin Božidar Fakin rođen 28. 7. 1936. u Varaždinu broj zavičajnika 17615. Svi su rimokatolici koji su primili zavičajnost Grada Varaždina 30. 1. 1942. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 8.972/1942.
- ²⁵ Mihovil Vrhar boravi u Varaždinu od 27. ožujka 1937. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 303/1942.
- ²⁶ Ivan Gašparić boravi u Varaždinu od 10. listopada 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21871/1941.
- ²⁷ Klaudije Zornik boravi u Varaždinu od 16. prosinca 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 90/1942.
- ²⁸ Spis nedostaje (op. a.).
- ²⁹ Vinko Slokar boravi u Varaždinu od 4. listopada 1938. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 22.532/1941.
- ³⁰ Spis nedostaje (op. a.).
- ³¹ Antun Trančar boravi u Varaždinu od 5. ožujka 1940. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.506/1941.
- ³² Josip Flego boravi u Varaždinu od 16. kolovoza 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.796/1941.
- ³³ Upisivač je upisao krivi redni broj zavičajnika – umjesto 17.587 ide 17.576.
- ³⁴ Ivan Najžer boravi u Varaždinu od 10. prosinca 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 929/1942.

- ³⁵ Darinka Podgoršek boravi u Varaždinu od 1. listopada 1919. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 347/1942.
- ³⁶ Ferdinand Polak boravi u Varaždinu od 10. listopada 1924. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.161/1941.
- ³⁷ Stanislav Tonejc boravi u Varaždinu od 5. rujna 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1942., br. 931/1942.
- ³⁸ Spis nedostaje (op. a.).
- ³⁹ Terezija Kampuš boravi u Varaždinu od 14. listopada 1917. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.433/1941.
- ⁴⁰ Spis nedostaje (op. a.).
- ⁴¹ Jakob Zadravec za sebe i suprugu Dragicu izričito navodi da su preseljeni iz Središča ob Dravi u NDH. Borave u Varaždinu od 18. srpnja 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.254/1941.
- ⁴² Andrija Veselko boravi u Varaždinu od 18. kolovoza 1930. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.514/1941.
- ⁴³ Mihaela Likar boravi u Varaždinu od 1. veljače 1933. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.950/1941.
- ⁴⁴ Vjekoslav Tomašić boravi u Varaždinu od 2. studenoga 1916. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.513/1941.
- ⁴⁵ Andrija Kovač boravi u Varaždinu od 7. studenoga 1941. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.960/1941.
- ⁴⁶ Franjo Aleksić od rođenja živi u Varaždinu. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.162/1941.
- ⁴⁷ Franjo Mikulić boravi u Varaždinu od rođenja. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 10.202/1941.
- ⁴⁸ Franjo Kociper boravi u Varaždinu od 10. rujna 1936. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.725/1941.
- ⁴⁹ Ladislav Foršek boravi u Varaždinu od 4. lipnja 1935. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 21.363/1941.
- ⁵⁰ Stjepan Vitrisal boravi u Varaždinu od 27. listopada 1937. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., br. 20.151/1941.
- ⁵¹ Vladimir Šiler boravi u Varaždinu od 1. listopada 1931. godine. DAVŽ, GPV OS 1941., 19.837/1941.